

Feysbuk: Sanal Hyde Park mı, yüzbook mu, bilmem ne “book” mu?

Günümüzde milyonlarca insanın buluşma, dertleşme, haberleşme, görüşme, sataşma, tartışma, atışma, duyuru ve bildirimde bulunma noktası: feysbuk. Hayatımıza o kadar hızlı girdi ki, birçoğumuzun ilk işi sabah cepten veya bilgisayardan kim ne demiş, nereye gitmiş, kiminleymiş, ne yemiş, ne içmiş, ne kadar “like” almış ve daha da önemlisi kim kime ne/nasıl demiş öğrenmek için sabırsızlanıyoruz. Öğreniyor ve rahatlıyoruz bir daha ki sörfümüze kadar. Sosyal paylaşım ağlarının hayatımızı bu kadar patronize etmesi ve meşguliyetimizin çoğunu oluşturması kanımızca üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir konu. Kimilerimiz saatlerce sayfa sayfa feyste dolaşıyor ve bitmek bilmeyen acabalara cevap aramaktadır.

Bu yazımızda bilerek “feysbuk” ifadesini kullanıyoruz çünkü hepimiz bu ifadeyi çok iyi tanıyoruz: mesela, “feyste görüşelim”, “feyste yazışalım”, “feyste rastladım”, “fesyte gezindim”, “feyste dolaşıyor bu günlerde”, “feysten aldım”, “feyste duyuralım”, “feyste paylaşalım” gibi onlarca yeni deyim ve söylem tarzı türedi. Tıpkı yıllar önce mobil telefonlar ilk çıktığında “cep telefonu” denildiği için, insanlarda “Beni cepten ara”, “Cebini kapalı mı?”, “ceptel” vb. ifadeler kullanılır hale geldi ve hiç birimiz “beni cepten ara” denildiğinde ceket veya pantolon cebini aramayı aklımıza getirmedik. Feysbuk’ta günümüzde “feys” kısaltmasıyla aynı anlama geliyor kanımızca.

Acaba feysbuk’un kurucusu başlangıçta hangi fikirle yola çıktı dersiniz. Eminiz ki bugünkü kullanımını hiç kast etmemiştir. Belki de ülkemizde ki kullanımı bize özgün olarak değerlendirilebilir. Sosyal paylaşım ağı olmaktan çıkıp, sosyal dalaşım(!), sataşım (!), atışım(!), küfürleşim(!), bildirim velhasıl daha bilmem ne haline geldi. Kimi zaman “Bakalım bunu kaç kişi beğenecek görelim!” nidalarıyla yayınlanan bildirimler, slogan varı özlü sözler ve nasihatleri, bilhassa özel günlerde yayınlanan ve yayınlayan tarafından sanki ilk defa yayınlanıyormuş gibi gösterilen pankart bildirimleri ve buna benzer yüzlercesi. Yediklerimiz, içtiklerimiz, gördüklerimiz, gezdiğimiz yerler ve daha birçoğu yayınladıklarımızın başında geliyor. Feysbuk bu bağlamda kişiler arası sosyal iletişim ağı olmaktan çıkıp, tıpkı basit bir eğlence aracı olarak işlem görmekte adeta.

Takipçilerin birçoğu sayfasındaki arkadaşlarının sayısı ile itibar kazanmaktadır. Oysa sanal âlem dışında birçoğunu görse tanıyamaz. Ancak ne yazık ki birçoğumuz yine feys’te yayınlanan yazıların çoğunu okumuyoruz, çünkü zaman alıyor diye düşünüyoruz, oysa saatlerce o sayfa benim, bu sayfa senin dolaşıp duruyoruz. Sadece özlü sözleri veya slogan benzeri deyişleri bir bakışta okunabilenleri okuyup geçiyoruz. Feys’te bir diğer sorun

insanların haddini aşan ifadeleri fütursuzca kullanmaları ve toplum ahlakını hiçe sayacak sözleri yazmaları ve paylaşmalarıdır. Zaman zaman iğrenç tuvalet yazılarını andırmaktadır maalesef. Bu bağlamda, kimi zaman istemediğimiz sözlerle ve bildirimlerle karşılaşmak her zaman olasıdır. Bu da teknolojinin ne denli kötüye kullanılabileceğinin bir kanıtı olsa gerek.

Bir diğer husus ise; feys'te görünen takipçilerin dışında, istedikleri sayfayı takip eden, detektifliğe soyunan, geriden sinsi sinsi gülen veya burun kıvrıyan, görünmeyen "feys tilkileri" (FaceFox) var maalesef. Bu şahsiyetler, kendilerince çok akıllıdırlar, onlar her şeyi görürler, ona göre davranış geliştirirler ve hesaplarını ona göre yaparlar; ancak kendileri de yeteri medeni cesareti gösterip sosyal paylaşım ağında yer almaya yanaşmazlar veya kocasından, karısından, sevgilisinden ve ailesinden çekindiğinden ya da herhangi bir nedenden dolayı bir türlü ortaya çıkamazlar. Oysa dürüst, ilkeli, medeni davranarak ve toplumsal ahlakı da dikkate alarak çok güzel paylaşımlar yapılabilir. Çoğumuz kimi zaman nostalji olsun diye eski resimlerimizi veya anılarımızı, ölüm ve doğum yıldönümlerimizi yayınlıyoruz, sevdiğimizle ve dostlarımızla iletişim kuruyoruz. Birçok eski dostumuzu yıllar sonra görebiliyor ve yazışabiliyoruz.

Düşüncemiz o dur ki; günümüzde feysbuk tıpkı İngiltere'nin başkenti Londra'da bulunan *Hyde Park* gibi bir konuma geldi. Eline bir portakal kasası alan parka geliyor ve üzerine çıkıp aklına ve ağzına geleni ölçüp biçmeden ve nereye gideceğini hesap etmeden sayıp duruyor. Bu platform; bir *Hyde Park* olmamalı, çok daha güzel, anlamlı, yararlı, gönülleri hoş eden, insanları tahrik etmeyen, amacının dışında kullanılmayan bir sosyal paylaşım ağı olmalı diye düşünüyoruz. Okuyuculardan bazıları konuyu neden bu kadar olumsuz ele aldığımızı düşünebilir. Amacımız, platformu eleştirmek değil, fikirlerimizi ortaya koymak ve eğer tabi ki okuyan olursa (!) düşüncelerimizi paylaşmak diyebiliriz. Dememiz o ki, feysbuk sosyal iletişim ve paylaşım ağı olmaya devam etmeli, sevdiğimizle, dostlarımızla ve arkadaşlarımızla dürüst ve ilkeli ölçüler içinde sanal iletişim kurmamızı sağlayan bir platform olmalı, bilmem ne "book" olmamalı.

Hidayet Tuncay

14 Şubat 2016, Bişkek